

Lesage: "Maar dat is nu juist zo fundamenteel aan Meg Stuarts voorstelling. Haar voorstelling is een 'studie', de leidraad ervan is volgens mij echt een fundamentele vraag: hoeft dans per se met het hele lichaam te gebeuren? Men definieert dans altijd in termen van lichamen, complete entiteiten, maar Meg Stuart laat zien dat dat niet hoeft: je kan net zo goed met alleen lichaamsdelen dansen, met een hoofd, een voet, een arm. Het is, zo je wil, een post- postmoderne voorstelling, omdat ze niet gewoonweg fragmentair is, maar het gegeven van de fragmentatie juist thematiseert, onderzoekt, er een lijn in probeert te krijgen."

Verschaffel: "Bij Bauhaus heb je iets gelijkaardigs. Er wordt gedanst met een hoop objecten die samen een lichaamsachtige verschijning uitmaken. Behalve bij Meg Stuart hebben we nooit dat soort onderzoekingen gezien. Het zijn altijd complete lichamen die getoond worden."

T'Jonck: "Voor al die andere voorstellingen kun je gemakkelijk een verhaaltje opbouwen door externe elementen te combineren. Maar misschien heeft niemand iets te vertellen. Alleen, men danst en dat maakt het een beetje mysterieus. Dan is het precies alsof er misschien wel iets achter zit. Wat altijd helpt is hier en daar een geïsoleerd object droppen. Fetisjen."

Lesage: "Precies: de haken van Margarita Guergué, het bootje van Rosette De Herdt, de schelp van Kristien Van Reusel. En die dingen moeten dan waarschijnlijk precies zo staan, en daar. Nee, iets meer zo. Maar waarom een schelp? Zet er een kruik en het werkt even goed, waarschijnlijk."

Moet er nog dans zijn?

T'Jonck: "Mark Hammond zei dat in al die dansvoorstellingen iets herkenbaar is als de ongecontroleerde energie die je ook bij rockgroepen vindt. Iemand heeft trouwens ooit, als boutade, gezegd: "In de jaren zestig speelden we in een rockgroep, in de jaren zeventig speelden we theater, in de jaren tachtig gingen we dansen."

Verschaffel: "Je kunt je afvragen of een festival niet in staat moet zijn om te zeggen: kijk, het werkt niet meer, het is tijd om elders te zoeken."

Lesage: "Nu, er lijkt zo iets gezegd te zijn, maar dat is volledig de mist in gegaan. De video van Herman Asselberghs lijkt de suggestie in te houden dat dans eigenlijk een verouderd lichaam toont, dat het lichaam van de toekomst het lichaam is van Arnold Schwarzenegger en dat dans met deze substantiële verandering van haar voornaamste materiaal - het menselijk lichaam - weinig voeling lijkt te hebben, op een paar uitzonderingen na. Als dat het statement was achter de video-catalogus, dan was dat explosieve materie. Maar Asselberghs heeft ook weinig gedaan om dat statement aan te scherpen, hij liet alles nogal impliciet, en daarmee is misschien een kans verkeken. Ik had anders wel graag een videofestival gehad de volgende keer."

Verschaffel: "Het zou wel eens kunnen dat de belangrijkste waarheden omtrent het lichaam tegenwoordig niet getoond en niet gedanst worden. Als je een artikel van Michel Serres legt naast al die dansvoorstellingen, dan weet je in één klap heel wat meer."

Lesage: "De vraag is natuurlijk of je naar dansvoorstellingen gaat om 'de waarheid van het lichaam' te ontdekken."

T'Jonck: "Dat was toch het model van de jaren zestig."

Lesage: "Het is niet bepaald met filosofische vragen dat je naar een dansfestival stapt. Het is ook niet redelijk om een voorstelling te evalueren aan de adequaatheid ervan om op dat soort vragen een antwoord te geven."

Verschaffel: "Wat is de globale artistiek-intellectuele relevantie van dans? Vijf of tien jaar geleden zijn hier wel interessante en complexe persoonlijkheden naar voor gekomen, zijn beginnen werken aan een oeuvre. Ze hebben het moment getekend. Maar ik heb niet het gevoel dat de dans vandaag een plaats is waar het intellectueel zeer belangrijk is om *bij* te zijn. Bepaalde choreografische oeuvres of werken zijn zeer interessant of belangrijk, maar niet de dans als dusdanig. Wat staat er nu in de dans op het spel? Wat is de inzet - behalve het lukken of mislukken van levens en carrières?"

**Pieter T'Jonck,
Peter De Jonge,
Dieter Lesage en
Bart Verschaffel**

*Dennis O'Connor
(USA)
Foto Tom Brazil*

